

GLOBALNI IZZIVI
GLOBALNI PREDMETI

Metode za spremljanje učinkovitosti naslavljanja globalnih tem v razredu

METODE ZA SPREMLJANJE UČINKOVITOSTI NASLAVLJANJA GLOBALNIH TEM V RAZREDU

ZBIRKA GLOBALNI IZZIVI – GLOBALNI PREDMETI

Avtorja:

Abha Aggarwal in Dave Richards (organizacija Reading International Solidarity Centre / Velika Britanija;
<https://www.risc.org.uk>)

Prevod:

Tadej Turnšek

Urednica:

Alma Rogina

Grafična prilagoditev:

Dalibor Kazija

Izdajatelj:

Društvo Humanitas – Center za globalno učenje in sodelovanje
Zemljemerska ul. 12, 1000 Ljubljana, Slovenija
www.humanitas.si

Elektronska izdaja,
Ljubljana, 2021

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani
COBISS.SI-ID 66658819
ISBN 978-961-95355-6-1 (PDF)

Publikacija je nastala v okviru projekta *Globalni izzivi – Globalni predmeti* (Global Issues – Global Subjects), ki ga sofinancirata Evropska unija in Ministrstvo za zunanje zadeve RS. Vsebina publikacije je izključno odgovornost avtorjev in v nobenem primeru ne predstavlja stališč Evropske unije ter drugih financerjev.

Elektronske različice publikacije ter drugih gradiv, nastalih v okviru projekta *Globalni izzivi – Globalni predmeti*, so na voljo na spletni strani <https://humanitas.si/baza-gradiv>.

**GLOBALNI IZZIVI
GLOBALNI PREDMETI**

ZBIRKA GLOBALNI IZZIVI – GLOBALNI PREDMETI

Metode za spremljanje učinkovitosti naslavljanja globalnih tem v razredu

Ljubljana, 2021

Kazalo

METODA		STRAN
	Uvodnik	5
	Pregled metod v publikaciji	8
01	NAČRT ZA TRAJNOSTNO PRIHODNOST	9
02	KDO JE ODGOVOREN ZA IZBOLJŠANJE SVETA?	12
03	SLIKA POVE VEČ KOT TISOČ BESED	16
04	KAJ BI IMELO NAJVEČJI UČINEK?	21
05	PODNEBNE SPREMEMBE IN JAZ	28
06	PRAVIČNO ALI NEPRAVIČNO?	32
07	KATERE VLOGE SO ZA ŽENSKE IN KATERE ZA MOŠKE?	39
08	KDO SO MIGRANTI IN MIGRANTKE?	43

Uvodnik

Publikacija, ki je pred vami, je del zbirke **Globalni izzivi – Globalni predmeti** in je nastala v okviru istoimenskega evropskega projekta. Predstavlja **dodatek k priročnikom za vnašanje globalnega učenja v predmetno poučevanje**, ki smo jih zasnovali v sodelovanju z učiteljicami in učitelji slovenskih osnovnih in srednjih šol, ter so namenjeni vsem, ki želijo v poučevanje matematike, etike, geografije, zgodovine in tujih jezikov v zadnji triadi osnovne šole (pa tudi širše), vnesti globalno dimenzijo in mlade podpreti pri razvoju kompetenc, ki so v današnjem hitro spreminjajočem se svetu nujno potrebne. Priročniki vsebujejo različna didaktična orodja, obravnavajo aktualne tematike ter spodbujajo iskanje konkretnih rešitev za doseganje pozitivnih družbenih sprememb; metode, zbrane v tej publikaciji, pa **predstavljajo raznolike načine za spremljanje učinkovitosti izvedenih aktivnosti ter spremembe v razumevanju in mišljenju mladih glede obravnavanih globalnih tem.**

Predstavljene metode omogočajo, da:

- a. najprej **preverite poznavanje, razumevanje in stališča** učencev in učenk do izbrane globalne teme,
- b. **izbrano globalno temo obravnavate** v okviru ene ali več učnih ur ali pa na šoli organizirate kampanjo osveščanja o izbranem globalnem izzivu,
- c. večkrat **ponovite preverjanje ter analizirate rezultate in izmerite spremembe v razumevanju, mišljenju in odnosu** učencev in učenk do izbrane globalne teme ter njihovo pripravljenost na konkretne korake za doseganje pozitivnih sprememb v družbi (npr. izvedba šolskega projekta, akcije ali kampanje osveščanja na šoli, doma ali v lokalni skupnosti).

Z uporabo teh metod lahko **sistematično preverjate tudi svoj pristop k obravnavi izbranih globalnih tem** ter ga po potrebi spremenite, dopolnite z novimi aktivnostmi ali nadgradite v okviru medpredmetnega poučevanja. Verjamemo, da vam bodo metode za spremljanje učinkovitosti ponudile **dodatno motivacijo za obravnavo globalnih izzivov (tudi bolj občutljivih, kot so npr. migracije, podnebne spremembe ali enakost spolov) v razredu**, saj boste napredek in spremembe v razumevanju, mišljenju in delovanju učenk in učencev lahko spremljali še na drugačen način.

O GLOBALNEM UČENJU

Globalno učenje je pristop k učenju in k poučevanju, **namenjen ozaveščanju o medsebojni povezanosti in soodvisnosti ljudi in okolja** ter spodbujanju odgovornega in aktivnega globalnega državljanstva. Je transformativni pristop in deluje na treh nivojih: **znanje** (glava), **vrednote** (srce) in **akcija** (roke); prav prepričevanje lastnih pogledov in dejanj ter spremenjeno delovanje pa sta tudi glavna cilja tega pristopa.

Globalno učenje **obrnava izzive, ki izhajajo iz globalne povezanosti in soodvisnosti**, hkrati pa spodbuja uporabo metodologije, ki **omogoča in krepi aktivno participacijo učencev in učenk** ter spodbuja njihovo sodelovanje in vključevanje. Mladim pomaga, da se naučijo prepoznati in izkoristiti prednosti ter zmanjšati škodljive posledice globalizacije. Pripravlja jih na vsakodnevne izzive in vprašanja, s katerimi se soočamo tako na lokalni kot na globalni ravni, ter jim pomaga razumeti, kako njihove odločitve vplivajo na življenje drugih in na prihodnost našega planeta.

Z globalnim učenjem pri mladih spodbujamo **razvoj kompetenc (znanj, veščin in vrednot), ki jih kot državljani in državljanke sveta potrebujemo za soočanje z globalnimi izzivi:**

- zavedanje povezanosti in soodvisnosti človeka in narave,
- zavzemanje za socialno pravičnost in enakost,
- mirno reševanje sporov,
- izražanje in argumentiranje stališč,
- samozavedanje in refleksija,
- empatija,
- kritično in kreativno mišljenje,
- zmožnost soočanja s kompleksnostjo in negotovostjo,
- prevzemanje odgovornosti za lastna dejanja,
- sprejemanje informiranih in ozaveščenih odločitev,
- iskanje alternativnih rešitev za obstoječe družbene prakse,
- solidarnost,
- spoštovanje raznolikosti in
- upoštevanje potreb prihodnjih generacij.

Podrobnejšemu opisu globalnega učenja je namenjena publikacija z naslovom **Celostni okvir globalnega učenja**, ki smo jo pripravili v sodelovanju s projektnimi partnerji, in je prav tako del zbirke *Globalni izzivi – Globalni predmeti*, dostopne v spletni bazi gradiv na povezavi <https://humanitas.si/baza-gradiv>.

O PROJEKTU GLOBALNI IZZIVI – GLOBALNI PREDMETI

S projektom želimo **prispevati k prepoznavnosti in kakovosti globalnega učenja v okviru formalnega šolskega sistema ter spodbuditi razpravo o pomembnosti vnašanja globalne dimenzije v poučevanje**. Učitelje in učiteljice želimo dodatno motivirati in usposobiti za naslavljanje globalnih izzivov, tudi bolj občutljivih, ter jih spodbuditi k vključevanju tem, povezanih s cilji trajnostnega razvoja, v medpredmetno in predmetno poučevanje.

Cilji projekta:

- **Raziskava o vključevanju globalnega učenja v predmetno poučevanje** med učitelji in učiteljicami, ki globalno učenje že poznajo.
- **Publikacija Celostni okvir globalnega učenja**, namenjena predstavitvi globalnega učenja in pomembnosti njegovega vključevanja v predmetno izobraževanje, s poudarkom na naslavljanju občutljivih globalnih izzivov in ciljev trajnostnega razvoja v razredu.
- **Priročniki za naslavljanje globalnih izzivov v predmetnem poučevanju** (geografija, zgodovina, etika, tuji jezik in matematika), ki smo jih razvili v sodelovanju z učitelji in učiteljicami osnovnih in srednjih šol.
- **Daljša usposabljanja za pedagoške delavce in delavke** v kombinaciji izobraževanja preko spletne platforme, usposabljanj v živo ter mentorstva s strani strokovnjakov in strokovnjakinj s področja globalnega učenja.
- **Krajša usposabljanja za učitelje in učiteljice**, namenjena spoznavanju pristopa globalnega učenja in praktičnih primerov za vnos globalne dimenzije v predmetno poučevanje.
- **Proakcijske delavnice za učence in učenke** ter podpora njihovim mentorjem in mentoricam pri pripravi lokalnih akcij z globalno dimenzijo.
- **Osveščanje o pomenu vključevanja globalnega učenja** v formalno in neformalno izobraževanje med izobraževalnimi in pedagoškimi institucijami, političnimi odločevalci ter ostalimi zainteresiranimi akterji (organizacija nacionalne konference globalnega učenja, priprava prispevkov o globalnem učenju, predstavitve projekta ipd.).

Projektni partnerji:

- Centrum Edukacji Obywatelskiej / Poljska (nosilec projekta)
- Anthropolis egyesulet / Madžarska
- ARPOK / Češka
- ASC – Associazione di Cooperazione e Solidarieta / Italija
- Človek v ohrozeni / Slovaška
- Društvo Humanitas – Center za globalno učenje in sodelovanje / Slovenija
- Leeds DEC / Velika Britanija (Anglija)
- Le Partenariat / Francija
- Scottish Development Education Centre / Velika Britanija (Škotska)
- Sudwind Verein fur Entwicklungspolitik und globale Gerechtigkeit / Avstrija

Financerji projekta:

Projekt sofinancirajo Evropska unija ter nacionalni financerji (v Sloveniji Ministrstvo za zunanje zadeve RS). Vsebina projekta je izključno odgovornost projektnih partnerjev in v nobenem primeru ne predstavlja stališč Evropske unije ter drugih financerjev.

Zbirka *Globalni izzivi – Globalni predmeti* je v obliki PDF dostopna v Humanitasovi spletni bazi gradiv na povezavi <https://humanitas.si/baza-gradiv>. Za dodatne informacije o projektu in naročilo tiskanih izvodov zbirke *Globalni izzivi – Globalni predmeti* se lahko obrnete na vodjo projekta Almo Rogina (alma@humanitas.si).

METODA	KAJ ŽELIMO PREVERITI?
01 NAČRT ZA TRAJNOSTNO PRIHODNOST	<ul style="list-style-type: none">• Kakšna je stopnja ozaveščenosti učencev in učenk glede ciljev trajnostnega razvoja?• Kakšen je odnos učencev in učenk do skupnih potreb in prizadevanj?
02 KDO JE ODGOVOREN ZA IZBOLJŠANJE SVETA?	<ul style="list-style-type: none">• Katere organizacije, skupine in posamezniki oz. posameznice so po mnenju učencev in učenk odgovorni za izboljšanje sveta oz. za uresničevanje ciljev trajnostnega razvoja, sprejetih s strani Organizacije združenih narodov?• Ali učenci in učenke pri pripisovanju odgovornosti različnim organizacijam, skupinam in posameznikom ter posameznicam upoštevajo relativno moč, ki jo ti imajo?
03 SLIKA POVE VEČ KOT TISOČ BESED	<ul style="list-style-type: none">• Kakšne so predpostavke učencev in učenk o razvoju?• Kakšen je odnos učencev in učenk do ljudi iz držav globalnega juga?
04 KAJ BI IMELO NAJVEČJI UČINEK?	<ul style="list-style-type: none">• V kakšni meri učenci in učenke razumejo svojo potencialno moč kot potrošniki oz. potrošnice in kot akterji oz. akterke sprememb – tako individualno kot del večje skupine?• Ali učenke in učenci ob razmisleku o posledicah svojih dejanj in želji po ukrepanju motivirajo krivice?
05 PODNEBNE SPREMEMBE IN JAZ	<ul style="list-style-type: none">• Kaj učenci in učenke vedo o vplivu svojih vsakodnevnih odločitev na podnebne spremembe?• V kakšni meri so učenci in učenke pripravljeni ukrepati, da bi zmanjšali svoj negativni vpliv na podnebne spremembe?
06 PRAVIČNO ALI NEPRAVIČNO?	<ul style="list-style-type: none">• Kaj učenci in učenke razumejo pod pojmom "pravično" in "nepravično"?• V kakšni meri je izoblikovano njihovo razumevanje socialne pravičnosti?
07 KATERE VLOGE SO ZA ŽENSKO IN KATERE ZA MOŠKE?	<ul style="list-style-type: none">• Katere značilnosti in veščine učenci in učenke opredeljujejo kot tipično ženske oziroma tipično moške?• Kaj so po njihovem mnenju predpogoji za različne poklice ter ali se v njih kažejo stereotipi na podlagi spola?
08 KDO SO MIGRANTI IN MIGRANTKE?	<ul style="list-style-type: none">• V kakšni meri učenci in učenke poznajo in razumejo razloge za migracije ljudi po svetu?• Kakšno mnenje imajo učenci in učenke o migrantih in migrantkah?• Kakšen odnos imajo učenci in učenke do migrantov in migrantk v svoji državi in lokalni skupnosti?

01

NAČRT ZA TRAJNOSTNO PRIHODNOST

KAJ ŽELIMO PREVERITI?

- Kakšna je stopnja ozaveščenosti učencev in učenk glede ciljev trajnostnega razvoja?
- Kakšen je odnos učencev in učenk do skupnih potreb in prizadevanj?

KAJ POTREBUJEMO?

- Liste z ikonami ciljev trajnostnega razvoja (en list za vsak par) – PRILOGA 1
- Plakat z ikonami ciljev trajnostnega razvoja – PRILOGA 2

POSTOPEK:

- Učencem in učenkam pojasnite, da je Organizacija združenih narodov (OZN) leta 2015 sprejela razvojni akcijski načrt, imenovan *Agenda 2030 za trajnostni razvoj*, in z njo tudi 17 ciljev trajnostnega razvoja (CTR). Države članice OZN so se s sprejetjem tega načrta zavezale, da si bodo prizadevale za odpravo vseh oblik revščine, za boj proti neenakosti ter za reševanje problematike podnebnih sprememb. Cilji veljajo za vse države.
- Uporabite metodo »možganska nevihta« ter učencem in učenkam zastavite naslednje vprašanje:
 - Kateri razvojni cilji bi po vašem mnenju morali veljati za vse države?Njihove ideje zapišite na tablo.
- Učencem in učenkam pojasnite, da je OZN oblikovala nabor ikon, ki predstavljajo vsakega izmed ciljev. Učence in učenke razvrstite v pare ter jim razdelite liste z ikonami CTR (**PRILOGA 1**). Pari naj si ogledajo ikone ter vsako izmed njih povežejo z ustreznim ciljem.
- Ko pari končajo z delom, nadaljujte z diskusijo ter preverite, katere razvojne cilje so povezali s posameznimi ikonami. Predstavite jim tudi pravilne odgovore, učenci in učenke pa naj si na listih označijo cilje, ki so jih pravilno povezali.
- Nato jih prašajte:
 - Katere ikone dobro/slabo ustrezajo pripadajočim ciljem? Zakaj?
 - Katere barve ustrezajo ciljem?
- Učencem in učenkam pokažite plakat z vsemi cilji in opisi ikon (**PRILOGA 2**). Skupaj preverite, kateri CTR se ujemajo z razvojnimi cilji, ki so jih navedli med »možgansko nevihto« na začetku aktivnosti. Nato jih vprašajte:
 - Ali bi bila po vašem mnenju uporaba plakatov z ikonami CTR učinkovit način za izboljšanje ozaveščenosti o ciljih na naši šoli in v lokalni skupnosti?
 - Na kakšen način bi lahko CTR še bolje predstavili na naši šoli in v lokalni skupnosti?Učenci in učenke naj predloge zapišejo na liste, ki jih ob zaključku aktivnosti zberite ter shranite za analizo.

KAKO ANALIZIRAMO REZULTATE?

- Preglejte odgovore, ki so jih učenci in učenke zapisali na liste. Zapišite si cilje in število pravih odgovorov.
- Zabeležite si cilje, ki so jih med »možgansko nevihto« navedli učenci in učenke, ter glavne poudarke diskusije (še posebej, kateri cilji so se jim zdeli najbolj oz. najmanj pomembni).

KAKO IZMERIMO SPREMEMBE?

- Po določenem času (npr. na sredini ali ob zaključku šolskega leta, po izvedeni kampanji za ozaveščanje ipd.) ponovite aktivnost ter preverite, če se je prepoznavnost ikon CTR pri učencih in učenkah izboljšala.
- Presodite, ali lahko učenci in učenke zdaj bolj samozavestno razpravljajo o CTR, zlasti o pomenu teh ciljev za njihova življenja.

DODATNI PREDLOGI:

- Učenci in učenke naj oblikujejo svoje ikone CTR, ki bi ji lahko uporabljali v vseh državah, ali pa nabor ikon, ki bi bil primeren za njihovo lokalno okolje.

A Cenovno dostopna in čista energija		
B Čista voda in sanitarna ureditev		
C Podnebni ukrepi		
D Dostojno delo in gospodarska rast		
E Enakost spolov		
F Zdravje in dobro počutje		
G Industrija, inovacije in infrastruktura		
H Odprava revščine		
I Življenje v vodi		
J Življenje na kopnem		
K Partnerstva za doseganje ciljev		
L Mir, pravičnost in močne institucije		
M Kakovostno izobraževanje		
N Zmanjšanje neenakosti		
O Odgovorna poraba in proizvodnja		
P Trajnostna mesta in skupnosti		
Q Odprava lakote		

02

KDO JE ODGOVOREN ZA IZBOLJŠANJE SVETA?

KAJ ŽELIMO PREVERITI?

- Katere organizacije, skupine in posamezniki oz. posameznice so po mnenju učencev in učenk odgovorni za izboljšanje sveta oz. za uresničevanje ciljev trajnostnega razvoja, sprejetih s strani Organizacije združenih narodov?
- Ali učenci in učenke pri pripisovanju odgovornosti različnim organizacijam, skupinam in posameznikom ter posameznicam upoštevajo relativno moč, ki jo ti imajo?

KAJ POTREBUJEMO?

- 6–8 kartic, na katerih so navedena imena organizacij, skupin in posameznikov oz. posameznic, za katere bi učenci in učenke lahko menili, da so odgovorni za uresničevanje razvojnih ciljev – PRILOGA 1
- Kratki opisi različnih organizacij in skupin, zlasti tistih, ki jih učenci in učenke manj poznajo (PRIPRAVITE SAMI)
- 6–8 posodic oz. lončkov ali škatlic (za vsako skupino)
- 20 fižolčkov oz. žetonov ali drugih enakih manjših predmetov (za vsako skupino)
- Delovni list za beleženje (za vsako skupino) – PRILOGA 2

POSTOPEK:

- Če želite aktivnost povezati s cilji trajnostnega razvoja (CTR), posameznim razvojnim ciljem ali drugim specifičnim globalnim vprašanjem, najprej izvedite aktivnost, namenjeno obravnavani temi.
- Učencem in učenkam na kratko predstavite mednarodne in nacionalne organizacije, ki jih boste omenjali v okviru aktivnosti ali pa naj jih učenci in učenke preverijo za domačo nalogo.
- Učence in učenke razvrstite v manjše skupine (po 3–5) ter vsaki skupini razdelite set posodic, kartice (eno kartico za vsako posodico; **PRILOGA 1**), 20 fižolčkov in delovni list (**PRILOGA 2**). Razložite jim, da fižolčki predstavljajo odgovornost, posodice pa predstavljajo različne organizacije, skupine in posameznike oz. posameznice.
- Skupinam zastavite vprašanje:
 - *Kdo je odgovoren za izboljšanje sveta? (ALI npr. Kdo je odgovoren za uresničevanje ciljev trajnostnega razvoja?; Kdo je odgovoren za to, da vsem otrokom zagotovi dostop do osnovne izobrazbe?)*
- Učenci in učenke naj se v skupinah pogovorijo in izmenjajo mnenja o postavljenem vprašanju. Posodice naj postavijo na mizo ter k vsaki posodici položijo kartico z nazivom organizacije / skupine / posameznika oz. posameznice, ki jo posodica predstavlja. Nato naj fižolčke razdelijo po posodicah tako, da jih položijo v tiste posodice, ki predstavljajo določeno organizacijo, skupino ali posameznika oz. posameznico, ki je po njihovem mnenju odgovoren za izboljšanje sveta. Fižolčke lahko razporejajo v skladu z skupnim mnenjem skupine (če so ga oblikovali) ali tako, da vsak učenec in učenka v skupini v posodice poljubno razdeli svoj delež fižolčkov.
- Vsaka skupina naj končno razdelitev fižolčkov zabeleži v razpredelnico na delovnem listu ter dopiše razloge in utemeljitve za takšno razdelitev.

KAKO ANALIZIRAMO REZULTATE?

- Zabeležite si število fižolčkov – delež odgovornosti, ki jo skupine oz. učenci in učenke pripisujejo posameznim organizacijam, skupinam in posameznikom oz. posameznicam. Presodite, ali učenci in učenke prepoznajo skupno odgovornost različnih akterjev tako na lokalni kot na globalni ravni.
- Zapišite si vzroke in utemeljitve, ki jih navajajo učenci in učenke pri pripisovanju odgovornosti posameznim akterjem. Ali so prisotne vrzeli v znanju, ki jih je mogoče odpraviti? Ali učenci pri pripisovanju odgovornosti posameznim organizacijam, skupinam in posameznikom oz. posameznicam upoštevajo relativno moč, ki jo ti imajo?

KAKO IZMERIMO SPREMEMBE?

- Po določenem času (npr. na sredini ali ob zaključku šolskega leta, po izvedeni kampanji za ozaveščanje ipd.) ponovite aktivnost, pri tem pa uporabite iste kartice. Rezultate analizirajte na enak način kot pri začetni izvedbi aktivnosti, vendar bodite pozorni tudi na spremembe v pripisovanju odgovornosti.
- Presodite, ali učenci in učenke enakomerno pripisujejo odgovornost različnim organizacijam, skupinam in posameznikom oz. posameznicam. Ali so učenci in učenke zmožni bolje utemeljiti svoje odločitve? Ali učenci in učenke bolje razumejo relativno moč posameznih akterjev?
- V diskusiji se navežite na vpliv, ki ga ima pri spreminjanju sveta na bolje prav vsak posameznik oz. posameznica – torej prav vsak izmed nas. Učence in učenke spodbudite k razmisleku, kako lahko vsak izmed njih, njihov razred, šola ali družina prispevajo k spremembam na bolje.

DODATNI PREDLOGI:

- S pomočjo videoposnetkov, novic in drugih virov učencem in učenkam predstavite različne organizacij in njihov vpliv na družbena in okoljska vprašanja.
- Proučite zgodovinske vire o posameznikih in posameznicah ter organizacijah, ki so prispevali k družbenim in okoljskim spremembam. Še posebej bodite pozorni na primere, ko je prišlo do sprememb *statusa quo* za izboljšanje sveta.

PRILOGA 2: Kartice z nazivi organizacij / skupin / posameznikov oz. posameznic

LOKALNE SKUPNOSTI	ZASEBNA PODJETJA	LOKALNE DOBRODELNE ORGANIZACIJE
OBČINE	DRŽAVNA PODJETJA	NACIONALNE DOBRODELNE ORGANIZACIJE
DRŽAVE	MEDNARODNA PODJETJA	MEDNARODNE DOBRODELNE ORGANIZACIJE
POSAMEZNIKI IN POSAMEZNICE IZ DRŽAV GLOBALNEGA SEVERA	POSAMEZNIKI IN POSAMEZNICE IZ DRŽAV GLOBALNEGA JUGA	PRIPADNIKI IN PRIPADNICE MARGINALIZIRANIH SKUPNOSTI
PRIPADNIKI IN PRIPADNICE STAROSELSKIH LJUDSTEV	BOGATI POSAMEZNIKI IN POSAMEZNICE	PRISeljenci IN PRISeljENKE
ORGANIZACIJA ZDRUŽENIH NARODOV	SVETOVNA TRGOVINSKA ORGANIZACIJA	SVETOVNA BANKA
PREDSEDNIKI OZ. PREDSEDNICE DRŽAV	POLITIČNE STRANKE	VSAK IZMED NAS

03

SLIKA POVE VEČ KOT TISOČ BESED

KAJ ŽELIMO PREVERITI?

- Kakšne so predpostavke učencev in učenek o razvoju?
- Kakšen je odnos učencev in učenek do ljudi iz držav globalnega juga?

KAJ POTREBUJEMO?

- Računalnik, tablica ali pametni telefon (za vsak par)
- Tiskalnik
- Pisala, plakati in lepilo (za vsak par)
- Komplet kartic z ikonami ciljev trajnostnega razvoja – PRILOGA 1
- List za odgovore – PRILOGA 2

POSTOPEK:

- Z učenci in učenkami obnovite že pridobljeno znanje o ciljih trajnostnega razvoja (CTR) in njihovih prizadevanjih za odpravo vseh oblik revščine, boj proti neenakosti in spoprijemanje s podnebnimi spremembami. Poudarite, da zastavljeni cilji veljajo za vse države na svetu, ter da so se k doseganju teh ciljev zavezale vse države članice Organizacije združenih narodov.
- Uporabite metodo »možganska nevihta« ter učencem in učenkam postavite naslednje vprašanje:
 - Na kakšen način bi lahko o CTR ozaveščali na naši šoli?Njihove ideje zapišite na tablo.
- Nato jih vprašajte:
 - Kako uporabne so po vašem mnenju ikone oz. sličice, ki v kampanji predstavljajo CTR?
 - Kako bi jih lahko izboljšali?Zabeležite si njihova mnenja ter jim kot možen način za predstavitev CTR predlagajte uporabo fotografij (če tega niso že sami predlagali).
- Učence in učenke nato razvrstite v pare ter vsakemu paru naključno razdelite po eno kartico z ikono CTR (**PRILOGA 1**), plakat, pisalo in lepilo. (Vseh CTR je sicer 17, zato v primeru večjega ali manjšega števila učencev in učenek te ustrezno razvrstite v manjše skupine oz. jim razdelite več kartic.)
- Vsak par naj s pomočjo računalnika, tablice ali pametnega telefona na svetovnem spletu poišče pet fotografij, s katerimi bi lahko učinkoviteje sporočali namen izbranega cilja. Ko pari končajo z izborom fotografij, jih natisnite ter ustrezno razdelite parom.
- Vsak par naj na plakat nalepi ikono svojega CTR ter vseh pet fotografij. Pod vsako fotografijo naj zapišejo prednosti in slabosti prikazovanja cilja ter označijo tisto fotografijo, ki po mnenju para najbolje prikazuje izbrani cilj. Zapišejo naj tudi razloge za končno izbiro fotografije.
- Ko pari končajo z delom, plakate razstavite po razredu, učenci in učenke pa naj si jih ogledajo.
- Nadaljujte z diskusijo, pri kateri učencem in učenkam zastavite naslednja vprašanja:
 - Ali je bilo težko najti primerne fotografije? Zakaj?
 - Ali je bilo za nekatere cilje lažje najti fotografije? Za katere?
 - Ali ste uporabili fotografije tako iz držav globalnega juga kot iz držav globalnega severa?

- Učencem in učenkam pokažite plakate, ki so jih pripravili pri OZN, in prav tako naslavljajo CTR: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals>.

Nato jih vprašajte:

- Kakšne so razlike oz. podobnosti s fotografijami, ki ste jih vi izbrali?
- Ali je s pomočjo fotografij lažje prepoznati namen posameznih ciljev ter razumeti, kako ste tudi vi povezani z njimi?

KAKO ANALIZIRAMO REZULTATE?

- Na listu za odgovore (**PRILOGA 2**) razvrstite fotografije ter prednosti in slabosti, ki so jih zapisali učenci in učenke.
- Zabeležite si komentarje učencev in učenk, pri tem pa bodite še posebej pozorni na komentarje o tem, kateri cilji so za njih najbolj oz. najmanj pomembni ter kakšen je njihov odnos do ljudi, ki so prikazani na fotografijah.

KAKO IZMERIMO SPREMEMBE?

- Po določenem času (npr. na sredini ali ob zaključku šolskega leta, po izvedeni kampanji za ozaveščanje ipd.) ponovite aktivnost ter preverite, kako se je spremenil izbor fotografije učencev in učenk (npr. več podob iz držav globalnega severa, uporaba nestereotipnih podob iz držav globalnega juga ipd.).
- Presodite, ali lahko učenci in učenke zdaj bolj samozavestno razpravljajo o CTR, zlasti o pomenu teh ciljev za njihova življenja.

DODATNI PREDLOGI:

- Učenci in učenke naj naredijo lasten nabor plakatov za vsak CTR, tako da uporabijo svoje fotografije, ki so jih posneli v domačem kraju, ali pa se fotografirajo s kartico, na kateri je ikona izbranega CTR v kontekstu, ki je povezan z izbranim ciljem.

Cilj 1. Odpraviti vse oblike revščine povsod po svetu

Cilj 2. Odpraviti lakoto, zagotoviti prehransko varnost in boljšo prehrano ter spodbujati trajnostno kmetijstvo

Cilj 3. Poskrbeti za zdravo življenje in spodbujati splošno dobro počutje v vseh življenjskih obdobjih

Cilj 4. Vsem enakopravno zagotoviti kakovostno izobrazbo ter spodbujati možnosti vseživljenjskega učenja za vsakogar

Cilj 5. Doseči enakost spolov ter krepiti vlogo vseh žensk in deklic

Cilj 6. Vsem zagotoviti dostop do vode in sanitarne ureditve ter poskrbeti za trajnostno gospodarjenje z vodnimi viri

Cilj 7. Vsem zagotoviti dostop do cenovno sprejemljivih, zanesljivih, trajnostnih in sodobnih virov energije

Cilj 8. Spodbujati trajnostno, vključujočo in vzdržno gospodarsko rast, polno in produktivno zaposlenost ter dostojno delo za vse

Cilj 9. Zgraditi vzdržljivo infrastrukturo, spodbujati vključujočo in trajnostno industrializacijo ter pospeševati inovacije

10 ZMANJŠANJE NEENAKOSTI

Cilj 10. Zmanjšati neenakosti znotraj držav in med državami

11 TRAJNOSTNA MESTA IN SKUPNOSTI

Cilj 11. Poskrbeti za odprta, varna, vzdržljiva in trajnostna mesta in naselja

12 ODGOVORNA PROIZVODNJA IN PORABA

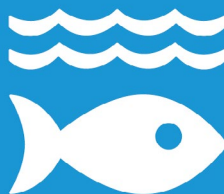
Cilj 12. Zagotoviti trajnostne načine proizvodnje in porabe

13 PODNEBNI UKREPI

Cilj 13. Sprejeti nujne ukrepe za boj proti podnebnim spremembam in njihovim posledicam

14 ŽIVLJENJE V VODI

Cilj 14. Ohranjati in trajnostno uporabljati oceane, morja in morske vire za trajnostni razvoj

15 ŽIVLJENJE NA KOPNEM

Cilj 15. Varovati in obnoviti kopenske ekosisteme ter spodbujati njihovo trajnostno rabo, trajnostno gospodariti z gozdovi, boriti se proti širjenju puščav, preprečiti degradacijo zemljišč in obrniti ta pojav ter preprečiti izgubo biotske raznovrstnosti

16 MIR, PRAVIČNOST IN MOČNE INSTITUCIJE

Cilj 16. Spodbujati miroljubne in odprte družbe za trajnostni razvoj, vsem omogočiti dostop do pravnega varstva ter oblikovati učinkovite, odgovorne in odprte ustanove na vseh ravneh

17 PARTNERSTVA ZA DOSEGANJE CILJEV

Cilj 17. Okrepiti načine in sredstva za izvajanje ciljev ter oživiti globalno partnerstvo za trajnostni razvoj

PRILOGA 2: List za odgovore

CILJ TRAJNOSTNEGA RAZVOJA	UPORABLJENE FOTOGRAFIJE	KOMENTARJI UČENCEV IN UČENK
CTR 1: Odprava revščine		
CTR 2: Odprava lakote		
CTR 3: Zdravje in dobro počutje		
CTR 4: Kakovostno izobraževanje		
CTR 5: Enakost spolov		
CTR 6: Čista voda in sanitarna ureditev		
CTR 7: Cenovno dostopna in čista energija		
CTR 8: Dostojno delo in gospodarska rast		
CTR 9: Industrija, inovacije, infrastruktura		
CTR 10: Zmanjšanje neenakosti		
CTR 11: Trajnostna mesta in skupnosti		
CTR 12: Odgovorna poraba in proizvodnja		
CTR 13: Podnebni ukrepi		
CTR 14: Življenje v vodi		
CTR 15: Življenje na kopnem		
CTR 16: Mir, pravičnost in močne institucije		
CTR 17: Partnerstva za doseganje ciljev		

04

KAJ BI IMELO NAJVEČJI UČINEK?

KAJ ŽELIMO PREVERITI?

- V kakšni meri učenci in učenke razumejo svojo potencialno moč kot potrošniki oz. potrošnice in kot akterji oz. akterke sprememb – tako individualno kot del večje skupine?
- Ali učence in učenke ob razmisleku o posledicah svojih dejanj in želji po ukrepanju motivirajo krivice?

KAJ POTREBUJEMO?

- Kartice z informacijami o pridelavi živil oz. proizvodnji izdelkov (za vsako skupino) – PRILOGA 1
- Komplet akcijskih kartic (za vsako skupino) – PRILOGA 2
- Barvice ali barvne nalepke (za vsako skupino)

POSTOPEK:

- Učence in učenke razvrstite v manjše skupine (po 3–5) ter vsaki skupini razdelite kartico z informacijami o izbranem živilu oz. izdelku (**PRILOGA 1**) in pripadajoči komplet akcijskih kartic (**PRILOGA 2**).
- Vsaka skupina naj si prebere informacije o živilu oz. izdelku na listu ter možne ukrepe za zmanjšanje negativnih vplivov na ljudi in okolje, ki so zapisani na akcijskih karticah. Učenci in učenke naj se nato pogovorijo o tem, kateri ukrepi bi imeli po njihovem mnenju največji učinek, ter glede na to razvrstijo akcijske kartice. Kartice naj razvrstijo v stolpec tako, da bodo na vrhu ukrepi, ki bi imeli po mnenju skupine največji učinek, na dnu pa ukrepi, ki bi imeli najmanjši učinek na zmanjševanje krivic. Če želijo, lahko na kartico z napisom »Nekaj drugega« zapišejo svoj predlog.
- V nadaljevanju aktivnosti naj se učenci in učenke znotraj skupin pogovorijo o tem, kako bodo v zvezi z obravnavanim problemom ukrepali. Svoje odgovore na vprašanje, kaj bodo naredili, naj na akcijskih karticah označijo z barvicami ali nalepkami.

KAKO ANALIZIRAMO REZULTATE?

- Primerjajte uvrstitev vsakega izmed možnih ukrepov na lestvici ter presodite, ali je mogoče dokazati, da učenci in učenke razmišljajo o zmanjšanju svoje potrošnje.
- Kako učenci in učenke razmišljajo o posledicah svojih dejanj? Npr. s prenehanjem oz. zmanjšanjem porabe pridelka ali izdelka, za katerega podjetja izkoriščajo poceni delovno silo, lahko delavci in delavke ostanejo brez zaposlitve, s pozivanjem trgovin, da naj zagotovijo boljše delovne pogoje, pa se bo položaj delavcev in delavk lahko izboljšal.
- Preštajte število barvnih oznak oz. nalepk na vsaki kartici ter presodite, ali učenci in učenke dajejo prednost določenim ukrepom pred drugimi? V tem primeru se z njimi pogovorite o možnih razlogih za to.

KAKO IZMERIMO SPREMEMBE?

- Ponovite aktivnost, pri čemer skupinam razdelite informativne liste in akcijske kartice, ki se nanašajo na drug izdelek oz. živilo. Nato ponovno preverite in primerjajte rezultate ter presodite o morebitnih spremembah v razmišljanju učencev in učenk.

- Z učenci in učenkami se pogovorite o tem, katere ukrepe so že uveljavili v praksi – kaj so že naredili, bodisi sami ali skupaj z drugimi.
- Bodite pozorni na večje zavedanje učencev in učenk o tem, kakšne posledice imajo njihove odločitve in dejanja na proizvajalce, delavce in delavke ter okolje.
- Bodite pozorni na večjo pripravljenost učencev in učenk za ukrepanje v smeri družbene in okoljske pravičnosti.

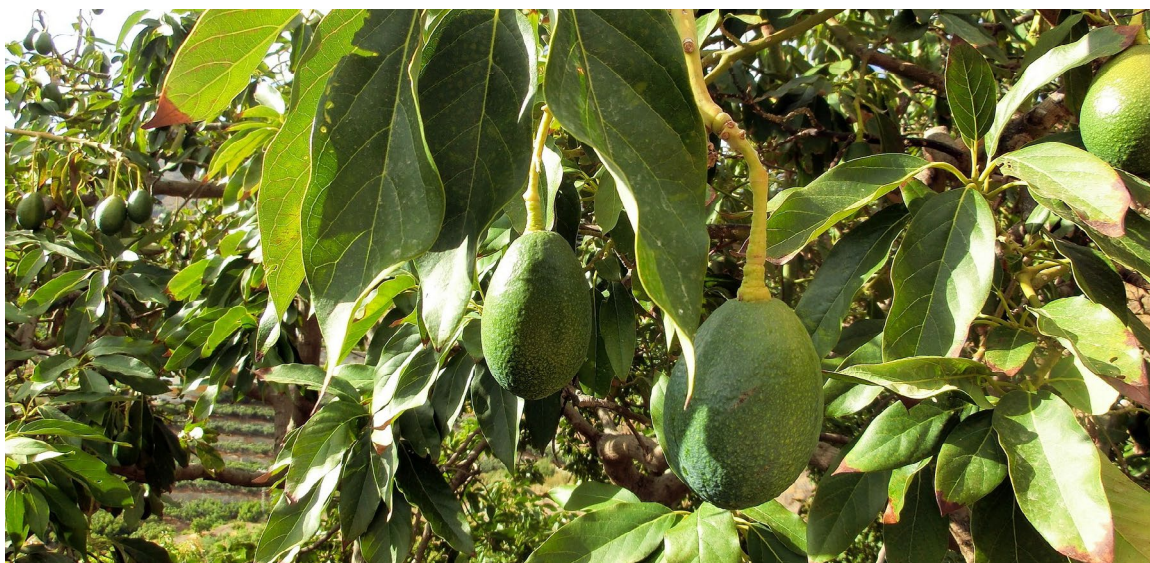
DODATNI PREDLOGI:

- Skupinam lahko razdelite kartice z opisi istega živila oz. izdelka ali pa opise različnih živil oz. izdelkov.
- S pomočjo videoposnetkov, novic in drugih virov podrobneje raziščite družbene in okoljske posledice potrošnje različnih izdelkov in živil, ki jih učenci in učenke pogosto uporabljajo.
- Preučite pretekle kampanje, ki so vplivale na spremembe življenjskih in delovnih pogojev ter na okoljske oz. podnebne razmere, tako lokalno kot na globalni ravni.
- Poučite se o zgodovinskih vzrokih za sodobne trgovinske odnose, npr. o kolonialnih razmerjih.
- Raziščite koncept pravične trgovine ter dostopnost pravično-trgovinskih izdelkov, ki so na voljo v Sloveniji.

VIRI FOTOGRAFIJ:

- DBeaune. (26. 1. 2010). *L'épouillage chez les primates. LuiKotale, RDC*. Dostopno na: https://en.wikipedia.org/wiki/File:Grooming_de_Zo%C3%A9.jpg (pridobljeno 10. 2. 2021).
- MONUSCO/Sylvain Liechti. (18. 3. 2014). *Luwowo Coltan mine near Rubaya, North Kivu*. Dostopno na: <https://www.flickr.com/photos/monusco/13406579753> (pridobljeno 10. 2. 2021).
- Nushrat Yeasmin/REACH. (27. 1. 2017). *The polluted Turag River*. Dostopno na: <https://flic.kr/p/S9MsQR> (pridobljeno 10. 2. 2021).
- Tareq Salahuddin. (2. 7. 2011). *A clothing textile garment factory / assembly line in Bangladesh*. Dostopno na: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Garment_factory_in_Bangladesh_Women_working.jpg (pridobljeno 10. 2. 2021).

Pridelovanje avokada v Mehiki

V Mehiki pridelajo 45 odstotkov vsega avokada na mednarodnem trgu. Zaradi povečanega globalnega povpraševanja po avokadu, še posebej v Evropi in ZDA, imajo mehiški pridelovalci in pridelovalke motiv za širjenje svojih kmetij. To pa je privedlo do okoljskih težav, kot so krčenje gozdov, kemično onesnaženje zemlje, zraka in vode, ter povečanje emisij toplogrednih plinov.

Pridelovalci in pridelovalke avokada v Mehiki so izredno nezadovoljni s plačili, ki jih prejemaajo za svoje delo. Njihovi delavniki so dolgi in naporni, dohodek je nezadosten za dostojno življenje, zaposlitev je negotova, pogosti pa so celo primeri otroškega dela.

Dokazane so bile povezave med uporabo pesticidov na nekaterih območjih, kjer pridelujejo avokado, ter resnimi zdravstvenimi težavami kmetov in kmetic ter drugih ljudi v lokalni skupnosti.

Pridobivanje koltana v Demokratični republiki Kongo

Koltan vsebuje vse baterije mobilnih telefonov. 80 odstotkov vsega koltana na svetu izvira iz rudnikov v Demokratični republiki Kongo v osrednji Afriki. DR Kongo je bogat z naravnimi viri, a večina prebivalstva živi v skrajni revščini. V državi je potekala dolga državljanska vojna, še vedno prihaja do nasilnih napadov, številne rudnike pa nadzorujejo oborožene skupine. V nekaterih rudnikih so v težaško delo prisiljene tudi ženske, v številnih primerih pa celo otroci. Večina rudarjev ne prejema zadostnega plačila za dostojno življenje in vzdrževanje svojih družin. Pri delu v rudnikih pogosto prihaja do nesreč, številni rudarji pa imajo zdravstvene težave zaradi vdihovanja škodljivih vlaken.

Zaradi rudnikov v DR Kongu posekajo ogromne površine gozda. Zaradi tako hitrega krčenja gozdov in posledičnega uničenja habitatov so v nevarnosti tudi živali, npr. šimpanzi, bonobi in ogrožena vrsta nižinskih goril. Pridobivanje koltana poleg tega onesnažuje reke in jezera ter tako vpliva na lokalne skupnosti in prostoživeče živali. V organizaciji Greenpeace Africa menijo, da bodo v primeru nadaljevanja sedanjih praks rudarjenja ekosistemi v DR Kongu uničeni v naslednjih 10–12 letih.

Tekstilna industrija v Bangladešu

40 odstotkov industrijskih delavcev in delavk v Bangladešu dela v tekstilni industriji, pri čemer skoraj vsa oblačila izvažajo v Evropo in ZDA. Kljub visokim dobičkom v tekstilni industriji kot celoti pa so plače delavcev in delavk prenizke za dostojno življenje in vzdrževanje njihovih družin. Številni imajo 14-urni delavnik, delajo v nevarnih razmerah, ženske pa se pogosto soočajo z nadlegovanjem na delovnem mestu.

Od leta 1990 naprej je v 50 velikih požarih v tovarnah oblačil umrlo več kot 400 delavcev in delavk, več tisoč pa je bilo ranjenih. Številne tovarne oblačil izpuščajo neprečiščene odpadne vode neposredno v reke in rečne kanale. Zato umirajo ribe, kmetijska zemljišča so onesnažena s strupenimi kemikalijami, ljudje, ki živijo v bližini tovarn, pa se soočajo z onesnaženim zrakom, smradom in s tem povezanimi zdravstvenimi težavami.

V Evropi in ZDA zaradi hitre mode nastajajo ogromne količine odpadnih oblačil. Nekaj jih konča na odlagališčih, preostanek pa pride na trge rabljenih oblačil v revnejših državah. Zahodnoafriška država Gana je primer države, v kateri je uvoz rabljenih oblačil iz Evrope in ZDA ogrozil domačo oblačilno industrijo.

Avokado

Finančno podprem otroka v Mehiki.	Ničesar ne morem spremeniti.	Lokalno trgovino pozovem, naj ponudi avokado iz sistema pravične trgovine.	Kupujem samo avokado iz sistema pravične trgovine.
Prepričam svojo šolo oz. lokalno skupnost v spoštovanje načel pravične trgovine.	Pišem verigi supermarketov, da želim, da bi prodajali le avokado iz sistema pravične trgovine.	Pridružim se organizaciji, ki si prizadeva za delavske pravice.	Pridružim se organizaciji, ki si prizadeva za varstvo okolja in prostoživečih živali.
V ukrepanje proti krivicam prepričam tudi druge ljudi, ki jih poznam.	Neham kupovati in jesti avokado.	Spreminjanje stvari ni moja odgovornost.	Nekaj drugega:

Mobilni telefoni

Finančno podprem otroka v Demokratični republiki Kongo.	Ničesar ne morem spremeniti.	Recikliram oz. ponovno uporabim stare mobilne telefone.	Kupujem samo mobilne telefone iz sistema pravične trgovine.
Zmanjšam pogostost menjave mobilnih telefonov.	Pišem proizvajalcem mobilnih telefonov in jih pozovem, naj uporabljajo samo koltan iz sistema pravične trgovine.	Pridružim se organizaciji, ki si prizadeva za delavske pravice.	Pridružim se organizaciji, ki si prizadeva za varstvo okolja in prostoživečih živali.
V ukrepanje proti krivicam prepričam tudi druge ljudi, ki jih poznam.	Preneham uporabljati mobilni telefon ali drugo tehnologijo, ki uporablja koltan.	Spreminjanje stvari ni moja odgovornost.	Nekaj drugega:

Oblačila

Finančno podprem otroka v Bangladešu.	Ničesar ne morem spremeniti.	Oblačila popravljam ali predelujem.	Kupujem samo oblačila iz sistema pravične trgovine.
Zmanjšam pogostost nakupov novih oblačil.	Pišem prodajalcem oz. proizvajalcem oblačil in jih pozovem, naj se poslužujejo samo poštenih praks zaposlovanja.	Pridružim se organizaciji, ki si prizadeva za delavske pravice.	Pridružim se organizaciji, ki si prizadeva za varstvo okolja in prostoživečih živali.
V ukrepanje proti krivicam prepričam tudi druge ljudi, ki jih poznam.	Kupujem samo rabljena oblačila.	Spreminjanje stvari ni moja odgovornost.	Nekaj drugega:

05

PODNEBNE SPREMEMBE IN JAZ

KAJ ŽELIMO PREVERITI?

- Kaj učenci in učenke vedo o vplivu svojih vsakodnevnih odločitev na podnebne spremembe?
- V kakšni meri so učenci in učenke pripravljeni ukrepati, da bi zmanjšali svoj negativni vpliv na podnebne spremembe?

KAJ POTREBUJEMO?

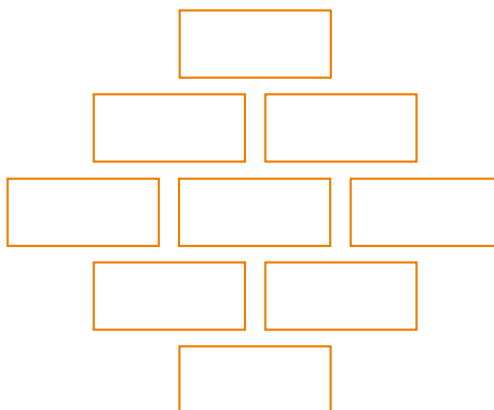
- Komplet kartic z izjavami (za vsako skupino) – PRILOGA 1

POSTOPEK:

- S spodnjega seznama izberite devet izjav, ki vključujejo visoke (V), srednje (S) in nizke (N) prioritete ukrepe. Za vsako skupino pripravite komplet devetih kartic, pri čemer naj vsak komplet vsebuje najmanj eno izmed prioritetenih možnosti (V / S / N).

- (V) Hodi, kolesari ali uporabi javni prevoz namesto avtomobila.
- (V) Ne uporablaj plastičnih vrečk in druge plastične embalaže.
- (S) Avto uporablaj skupaj z drugimi.
- (V) Zmanjšaj število potovanj z letalom.
- (S) Zmanjšaj uživanje mesa in mlečnih izdelkov.
- (N) Recikliraj vse, kar lahko.
- (S) Podpri dobrodelno organizacijo, ki se bori za podnebne ukrepe.
- (V) Postani vegan oz. veganka.
- (V) Postani vegetarijanec oz. vegetarijanka.
- (S) Uporabi ostanke hrane.
- (S) Organiziraj šolsko stavko za podnebne ukrepe.
- (V) Kupuj lokalno sezonsko hrano.
- (N) Stvari, ki jih ne potrebuješ, podari dobrodelni organizaciji ali trgovini z rabljenimi izdelki.
- (V) Zmanjšaj svojo porabo / kupuj le tisto, kar potrebuješ (oblačila, naprave).
- (S) Kupuj izdelke z manj embalaže.
- (V) Pozovi vlado, naj sprejme podnebne ukrepe.
- (V) Uporablaj obnovljive vire energije namesto fosilnih goriv.
- (S) Zmanjšaj porabo energije (ugašaj luči, izklaplaj elektronske naprave ipd.).
- (S) Odpri bančni račun pri »zeleni« banki.
- (V) Podpri dobrodelno organizacijo, ki varuje zemljiške pravice staroselskih skupnosti.
- (V) Pomagaj zaščititi neobdelana zemljišča oz. ekosisteme (npr. deževni gozd).
- (S) Zbiraj deževnico za uporabo na vrtu.
- (S) Na vrtu začni izdelovati kompost.

- Učence in učenke razvrstite v manjše skupine (po 3–5) ter vsaki skupini razdelite komplet z devetimi karticami (**PRILOGA 1**).
- Na kratko predstavite vsebino izjav na karticah, ki jih učenci in učenke morda ne razumejo.
- Skupine naj si preberejo vse izjave ter se pogovorijo, kako vsak izmed ukrepov vpliva na podnebne spremembe. Nato naj kartice razporedijo v obliki diamantnega vzorca, tako da bodo zgoraj najbolj pomembni, spodaj pa najmanj pomembni ukrepi, ki vplivajo na podnebne spremembe. Položaj kartic lahko spreminjajo, dokler se skupina ne dogovori o končni razporeditvi.

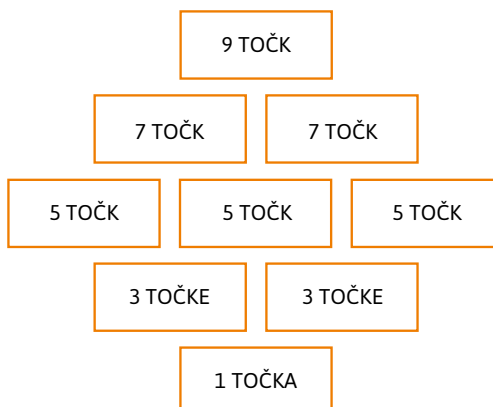

Medtem, ko učenci in učenke razpravljajo o pomembnosti ukrepov, bodite pozorni na njihove komentarje ter si jih zabeležite. Zabeležite si tudi končno razporeditev kartic vsake skupine.

- Ko skupine zaključijo z delom, naj končno razporeditev kartic predstavijo ostalim v razredu. Vsaka skupina naj ob tem na kratko navede razloge in utemeljitve za razporeditev kartic z ukrepi, o katerih so se najbolj in najmanj strinjali.
- Skupine naj nato ponovijo aktivnost razvrščanja kartic, pri čemer naj učenci in učenke kartice razporedijo glede na to, kaj lahko naredijo oz. bi bili pripravljeni narediti.
- Nadaljujte z diskusijo, v kateri se navežite na dejstvo, da podnebne spremembe zaobjemajo vrsto pojavov, ki vplivajo na globalne vremenske sisteme in podnebje, vključno z naraščanjem temperatur ter onesnaženjem zraka, vode in zemlje. Z učenci in učenkami se pogovorite o tem, kako dejanja vsakega izmed nas vplivajo na podnebne spremembe ter kaj lahko vsak izmed nas naredi, da bi zmanjšal negativen vpliv na podnebje. Postavite jim naslednja vprašanja:
 - Katere izmed ukrepov ste pripravljeni sprejeti? In katerih ne? Zakaj?
 - Kaj še lahko naredite, da bi prispevali k zmanjšanju negativnega vpliva na podnebje?

KAKO ANALIZIRAMO REZULTATE?

- Končno razporeditev kartic vsake skupine točkujte po naslednjem sistemu ter seštejte točke za vsako skupino:

- Kartice vseh skupin razporedite v diamantno obliko tako, da jih postavite v vrstice, ki so jih za posamezne ukrepe izbrale skupine. Seštejte točke ter si zabeležite rezultat skupne razporeditve kartic.
- Analizo rezultatov ponovite tudi pri ponovitvi aktivnosti razvrščanja kartic (kaj učenci in učenke lahko naredijo oz. so pripravljeni narediti).

KAKO IZMERIMO SPREMEMBE?

- Po določenem času (npr. na sredini ali ob zaključku šolskega leta, po izvedeni kampanji za ozaveščanje ipd.) ponovite aktivnost. Uporabite lahko kartice z enakimi izjavami ali pa jih zamenjate z drugimi. Preverite, kako se je spremenilo razporejanje kartic (katere ukrepe so učenci in učenke izbrali kot bolj oz. manj pomembne, kaj menijo, da lahko naredijo oz. so pripravljeni narediti). Rezultate analizirajte na enak način kot pri začetni izvedbi aktivnosti.
- Primerjajte, v kakšni meri se je pri učencih in učenkah povečalo razumevanje vpliva različnih ukrepov na podnebne spremembe. Ali so v večji meri razporedili visoko prioritete ukrepe na vrh ter nizko prioritete ukrepe na dno diamantnega vzorca?
- Ali so učenci in učenke bolj oz. manj pripravljeni sprejeti določene vrste ukrepov?
- Ali so učenci in učenke zaznali povezave med potrošnjo in odpadki (npr. med ukrepoma »Kupuj le tisto, kar potrebuješ« ter »Kupuj izdelke z manj embalaže«)?
- Ali so učenci in učenke zaznali povezave med potrošnjo in potovanjem po zraku (npr. med ukrepoma »Kupuj lokalno sezonsko hrano« ter »Zmanjšaj število potovanj z letalom«)?
- Ali so učenci in učenke zaznali povezave med potrošnjo in rabo zemlje (npr. med ukrepoma »Zmanjšaj uživanje mesa in mesnih izdelkov« ter »Pomagaj zaščititi neobdelana zemljišča oz. ekosisteme«)?

PRILOGA 1: Kartice z izjavami

HODI, KOLESARI ALI UPORABI JAVNI PREVOZ NAMESTO AVTOMOBILA.	AVTO UPORABLJAJ SKUPAJ Z DRUGIMI.	ZMANJŠAJ UŽIVANJE MESA IN MLEČNIH IZDELKOV.
UPORABI OSTANKE HRANE.	POSTANI VEGETARIJANEC OZ. VEGETARIJANKA.	POSTANI VEGAN OZ. VEGANKA.
NE UPORABLJAJ PLASTIČNIH VREČK IN DRUGE PLASTIČNE EMBALAŽE.	PODPRI DOBRODELNO ORGANIZACIJO, KI SE BORI ZA PODNEBNE UKREPE.	ORGANIZIRAJ ŠOLSKO STAVKO ZA PODNEBNE UKREPE.
KUPUJ LOKALNO SEZONSKO HRANO.	ZMANJŠAJ ŠTEVILO POTOVANJ Z LETALOM.	ZMANJŠAJ SVOJO PORABO / KUPUJ LE TISTO, KAR POTREBUJEŠ (OBLAČILA, NAPRAVE).
KUPUJ IZDELKE Z MANJ EMBALAŽE.	POZOVI VLADO, NAJ SPREJME PODNEBNE UKREPE.	UPORABLJAJ OBNOVLJIVE VIRE ENERGIJE NAMESTO FOSILNIH GORIV.
ZMANJŠAJ PORABO ENERGIJE (UGAŠAJ LUČI, IZKLAPLJAJ ELEKTRONSKE NAPRAVE IPD.).	ODPRI BANČNI RAČUN PRI »ZELENI« BANKI.	PODPRI DOBRODELNO ORGANIZACIJO, KI VARUJE ZEMLJIŠKE PRAVICE STAROSELSKIH SKUPNOSTI.
POMAGAJ ZAŠČITITI NEOBDELANA ZEMLJIŠČA OZ. EKOSISTEME (NPR. DEŽEVNI GOZD).	ZBIRAJ DEŽEVNICO ZA UPORABO NA VRTU.	STVARI, KI JIH NE POTREBUJEŠ, PODARI DOBRODELNI ORGANIZACIJI ALI TRGOVINI Z RABLJENIMI IZDELKI.
RECIKLIRAJ VSE, KAR LAHKO.	NA VRTU ZAČNI IZDELOVATI KOMPOST.	

06

PRAVIČNO ALI NEPRAVIČNO?

KAJ ŽELIMO PREVERITI?

- Kaj učenci in učenke razumejo pod pojmom "pravično" in "nepravično"?
- V kakšni meri je izoblikovano njihovo razumevanje socialne pravičnosti?

KAJ POTREBUJEMO?

- List z lestvico mnenj – PRILOGA 1
- Komplet kartic s trditvami za naslavljanje izbrane teme – PRILOGA 2

POSTOPEK:

- Izberite eno izmed tem, ki jih želite nasloviti z učenci in učenkami (PRAVIČNOST V RAZREDU / PODNEBNE SPREMEMBE / BOGASTVO IN REVŠČINA / SVETOVNA TRGOVINA S KAKAVOM) ter za vsako skupino pripravite ustrezen komplet kartic s trditvami (**PRILOGA 2**).
- Učence in učenke razvrstite v manjše skupine (po 3–5) ter vsaki skupini razdelite list z lestvico mnenj (**PRILOGA 1**) in komplet kartic s trditvami, ki se nanašajo na izbrano temo (**PRILOGA 2**). Učenci in učenke naj v skupini izmenjajo mnenja o obravnavani temi ter se dogovorijo, kam na lestvici mnenj spada vsaka izmed trditvev.
- Ko učenci in učenke končajo z delom, si zabeležite, kako je vsaka skupina razporedila trditve. Bodite pozorni na vsa mnenja, o katerih so se skupine večinoma strinjale, ter vsa mnenja, ki so bila sporna.
- Zabeležene rezultate predstavite celotnemu razredu. Pogovorite se o tem, kako težko se je bilo uskladiti glede mnenj znotraj posameznih skupin ter na kakšen način so se skupine lotile tega procesa. Izpostavite, da definicija tega, kaj je pravično in kaj nepravično, ni vedno jasna. Ljudje imamo pri svojih presojah različna stališča, mnenja in kriterije.
- Učenci in učenke iz vsake skupine naj ostalim v razredu predstavijo razloge in utemeljitve za svoja mnenja, o katerih so se najbolj strinjali, ter za tista, o katerih je bilo največ nestrinjanja. Njihove komentarje si zabeležite, saj vam bodo prišli prav pri analizi rezultatov.

KAKO ANALIZIRAMO REZULTATE?

- Preglejte rezultate vsake skupine in točkujte vsako razporejeno trditvev po naslednjem sistemu: ZELO NEPRAVIČNO (1), NEPRAVIČNO (2), NITI PRAVIČNO NITI NEPRAVIČNO (3), PRAVIČNO (4), ZELO PRAVIČNO (5).
- Preglejte svoje zapiske o diskusiji ter preverite, če so komentarji učencev in učenk v skladu z rezultati.
- Preverite, ali učenci in učenke drugače ocenjujejo situacije, ki jih bolje/slabše poznajo. Katere trditve imajo najvišje rezultate in katere najnižje? Ali se pojavljajo kakšni vzorci? Učenci in učenke imajo lahko na primer različne poglede na porazdelitev bogastva glede na to, ali gre za državno ali globalno raven.

KAKO IZMERIMO SPREMEMBE?

- Po določenem času (npr. na sredini ali ob zaključku šolskega leta, po izvedeni kampanji za ozaveščanje ipd.) aktivnost ponovite v povsem enaki obliki ali pa uporabite kartice s trditvami, ki se nanašajo na drugo temo.

- Presodite, ali učenci in učenke razlikujejo med konceptoma pravičnosti in enakosti.
- Presodite, ali učenci in učenke razumejo pojma »pravica« in »pravičnost«.
- Presodite, ali znajo učenci in učenke jasno izražati svoja mnenja glede tega, kako bi bilo mogoče zmanjšati nepravičnost.
- Presodite, ali znajo učenci in učenke izraziti pripravljenost za ukrepanje ali njihovi odgovori kažejo na to, da se nepravičnosti ni mogoče izogniti.

DODATNI PREDLOGI:

- Z učenci in učenkami obravnavajte več različnih tem, povezanih s pravičnostjo in nepravičnostjo, saj boste na ta način lahko bolj poglobljeno analizirali njihov napredek pri razumevanju pojma pravičnosti.
- Pri izvedbi aktivnosti lahko skupinam razdelite enake complete kartic (o eni izbrani temi) ali pa različne complete kartic (o različnih temah).
- Raziščite, na kakšne načine je mogoče razumeti pravičnost: ENAKOST (npr. vsakemu učencu oz. učenki učitelj oz. učiteljica posveti enako časa), ZASLUŽNOST (npr. tisti, ki se potrudijo, so bolj nagrajeni) in POTREBA (npr. učenci in učenke, ki zmorejo manj, so deležni več pomoči). Različne vidike pravičnosti preučite s pomočjo znanih in neobičajnih primerov.
- Z učenci in učenkami se pogovorite o pomenu spoštovanja in zagotavljanja človekovih pravic za vse ljudi. Pri tem lahko uporabite različna gradiva in participativne metode, ki bodo učencem in učenkam omogočila jasno izražanje mnenj in pogledov na obravnavano tematiko.

PRILOGA 1: List z lestvico mnenj

ZELO NEPRAVIČNO	
NEPRAVIČNO	
NITI PRAVIČNO NITI NEPRAVIČNO	
PRAVIČNO	
ZELO PRAVIČNO	

Pravičnost v razredu

<p>Učitelj oz. učiteljica posveti vsakemu učencu oz. učenki enako količino časa.</p>	<p>Nagrade dobijo tisti učenci in učence, ki so pri delu najbolj prizadevni.</p>	<p>Nagrade dobijo tisti učenci in učence, ki so najpametnejši.</p>
<p>Nagrade dobijo tisti učenci in učence, ki imajo najvišje ocene.</p>	<p>Vsi učenci in učence dobijo enake nagrade.</p>	<p>Vsi učenci in učence dobijo enake ocene.</p>
<p>Učitelj oz. učiteljica posveti dodaten čas učencem in učenkam, ki potrebujejo več pomoči pri učenju.</p>	<p>Vsi učenci in učence dobijo nagrado, če napreduje celoten razred. Če spodleteti samo enemu učencu oz. učenki, nagrade ne dobi nihče v razredu.</p>	<p>Učitelj oz. učiteljica posveti več časa učencem in učenkam, ki se lepo obnašajo.</p>

Podnebne spremembe

<p>Zelo majhen delež svetovnega prebivalstva najbolj prispeva k podnebnim spremembam.</p>	<p>Podnebne spremembe bodo najprej vplivale na življenja najrevnejših območij in ljudi na svetu.</p>	<p>Ljudje bi morali imeti pravico, da letijo z letalom ne glede na posledice, ki jih prinašajo podnebne spremembe.</p>
<p>Ljudi je potrebno spodbujati k temu, da kupujejo manj in da izbirajo predvsem lokalne izdelke, da bi zmanjšali svoj vpliv na podnebje.</p>	<p>Podjetja, ki prispevajo k podnebnim spremembam, bi morala sprejeti potrebne ukrepe za okolju prijazno poslovanje.</p>	<p>Države bi morale za zmanjšanje emisij ogljika vlagati v javni prevoz.</p>

Bogastvo in revščina

<p>10 % najbogatejših ljudi na svetu je približno enako bogatih kot vseh preostalih 90 % prebivalstva.</p>	<p>Potrebno bi bilo omejiti količino premoženja, ki ga ima lahko ena oseba.</p>	<p>Vsi ljudje bi morali imeti dostop do ustreznega bivališča, sanitarij, hrane, izobraževanja in zdravstvenega varstva.</p>
<p>Nekateri revni ljudje delajo veliko več kot nekateri ljudje, ki so bogati.</p>	<p>Vse bogastvo bi bilo potrebno razdeliti enakomerno.</p>	<p>Bogati ljudje bolj onesnažujejo okolje in bolj škodujejo podnebnju.</p>
<p>Bogati ljudje bi morali pomagati revnejšim ljudem iz usmiljenja.</p>	<p>Bogati ljudje bi morali pomagati revnejšim ljudem, saj je to pravično.</p>	<p>Bogati ljudje niso odgovorni za revnejše ljudi.</p>

Svetovna trgovina s kakavom

<p>V državah proizvajalkah kakava delavci in delavke na plantažah kakava pogosto zaslužijo samo 1 evro na dan.</p>	<p>V državah proizvajalkah kakava nekateri otroci delajo v nevarnih in nezdravih pogojih.</p>	<p>V državah proizvajalkah kakava večina otrok, ki dela na plantažah kakava, še nikoli ni poskusila čokolade.</p>
<p>Evropa, ki ima okoli 10 % svetovnega prebivalstva, letno porabi 40 % vse proizvedene čokolade na svetu.</p>	<p>V državah proizvajalkah kakava otroci, ki delajo na plantažah kakava, nimajo možnosti za šolanje.</p>	<p>Izvršni direktor oz. direktorica evropskega podjetja za proizvodnjo čokolade običajno zasluži 10 milijonov evrov na leto.</p>

07

KATERE VLOGE SO ZA ŽENSKE IN KATERE ZA MOŠKE?

KAJ ŽELIMO PREVERITI?

- Katere značilnosti in veščine učenci in učenke opredeljujejo kot tipično ženske oziroma tipično moške?
- Kaj so po njihovem mnenju predpogoji za različne poklice ter ali se v njih kažejo stereotipi na podlagi spola?

KAJ POTREBUJEMO?

- Plakat (za vsako skupino)
- Samolepilni listki (za vsako skupino)
- Delovni list za beleženje (za vsako skupino) – PRILOGA 1
- Delovni list s prekrivajočima se krogoma (za vsako skupino) – PRILOGA 2

POSTOPEK:

- Na vrh plakatov zapišite nekaj primerov poklicev, npr. avtomehanik/avtomehaničarka, pilot/pilotka, plesalec/plesalka, računalniški programer/računalniška programerka, kmet/kmetica, policist/policistka, zdravnik/zdravnica, učitelj/učiteljica, prodajalec/prodajalka, znanstvenik/znanstvenica, voznik avtobusa/voznica avtobusa ipd.
- Učence in učenke razvrstite v manjše skupine (po 2–4) ter jim razdelite plakate, na katerih so zapisani primeri poklicev, in delovne liste za beleženje (**PRILOGA 1**).
- Zastavite jim naslednji vprašanji:
 - Kdo je bolj primeren za opravljanje teh poklicev – moški, ženske ali oba spola enako?
 - Katere značilnosti in veščine so potrebne za ta delovna mesta?
- Lahko jim zastavite tudi dodatna vprašanja:
 - Kakšna bi morala biti oseba, ki opravlja izbran poklic?
 - Kakšne sposobnosti bi morala imeti ta oseba?
 - Kakšno izobrazbo oz. znanja bi morala imeti ta oseba?
- Učenci in učenke naj se v skupinah pogovorijo in svoje odgovore na vprašanja zapišejo na delovni list. Ko končajo, naj vsaka skupina predstavi svoje rezultate ostalim v razredu.
- Zberite delovne liste vseh skupin ter jih ponovno razdelite skupinam tako, da bo imela vsaka skupina delovni list z odgovori druge skupine.
- Učenci in učenke naj na samolepilne listke zapišejo dve značilnosti (npr. potrpežljivost, natančnost) in dve veščini (npr. računalniško znanje, organizacijske sposobnosti), ki so po njihovem mnenju najbolj pomembne za opravljanje določenih poklicev. Listke naj nato nalepijo na plakat k izbranim poklicem.
- Aktivnost večkrat ponovite, tako da skupinam ponovno razdelite delovne liste z odgovori.
- Skupinam (istim ali na novo oblikovanim) razdelite delovne liste s prekrivajočima se krogoma (**PRILOGA 2**). Učenci in učenke naj si ogledajo nastali seznam na delovnem listu, ki so ga dobili v zadnji ponovitvi aktivnosti. V kroga na novem delovnem listu naj vpišejo značilnosti in veščine iz nastalih seznamov, ki so po njihovem mnenju tipične za moške, za ženske ali za oba spola. Učence in učenke spodbudite, da naj ob tem utemeljijo svoje odločitve.

KAKO ANALIZIRAMO REZULTATE?

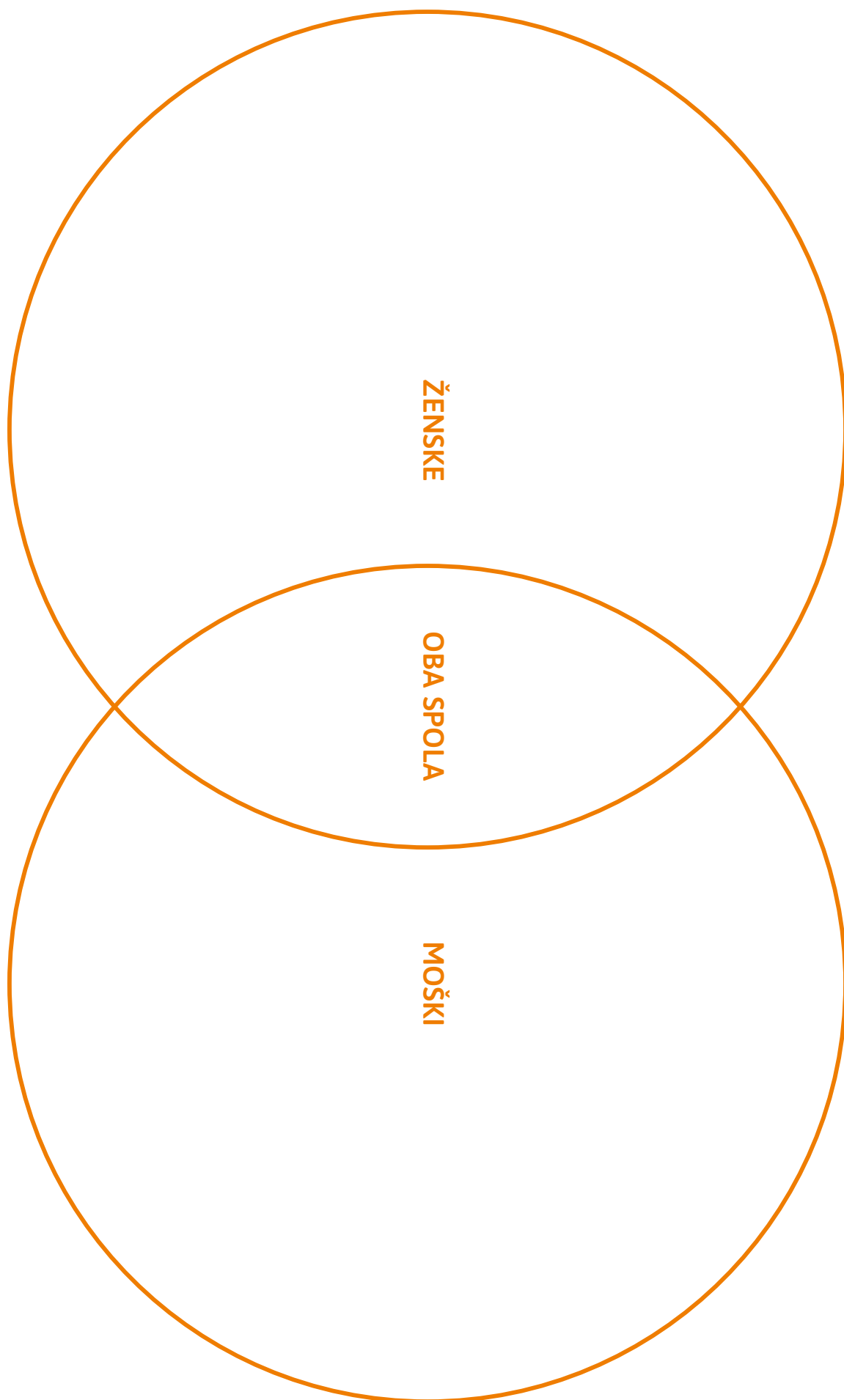
- Preverite in zabeležite, kaj učenci in učenke menijo o delovnih mestih, ki jih običajno zasedajo ženske, ter o tistih, ki jih običajno zasedajo moški.
- Zabeležite, katere značilnosti in veščine so po mnenju učencev in učenk tipično moške oz. tipično ženske.
- Bodite pozorni na to, kakšne razloge učenci in učenke navajajo za pripisovanje značilnosti in veščin določenemu spolu.

KAKO IZMERIMO SPREMEMBE?

- Po določenem času (npr. na sredini ali ob zaključku šolskega leta, po izvedeni kampanji za ozaveščanje ipd.) ponovite aktivnost ter preverite, kako se je spremenil pogled učencev in učenk na razumevanje enakosti spolov. Presodite, v kakšni meri so se spremenili njihovi stereotipi na podlagi spola.
- Pri tem bodite pozorni na to, v kakšni meri in na kakšen način se učenci in učenke odzivajo na morebitne stereotipe na podlagi spola, ki jih izražajo njihovi sošolci in sošolke, ter na čem temeljijo njihovi argumenti (statistični podatki, osebne izkušnje, prevladujoči pogledi v lokalni skupnosti, medijska poročanja ipd.).
- Bodite pozorni tudi na to, če učenci in učenke morda izražajo dvom glede same aktivnosti, ter se z njimi pogovorite o njenem namenu.

DODATNI PREDLOGI:

- S pomočjo videoposnetkov, novic in drugih virov učencem in učenkam predstavite primere žensk in moških na delovnih mestih oz. v vlogah, ki izpodbijajo ugotovljene stereotipe.
- Organizirajte obisk posameznika oz. posameznice, ki opravlja poklic, za katerega so imeli učenci in učenke največ stereotipnih predstav, ter jim tako omogočite, da jim gost oz. gostja sama predstavi svoje delo.
- Z učenci in učenkami se pogovorite o primerih poklicev, za katere je v preteklosti veljalo, da so primerni le za en spol, a so danes splošno sprejeti kot spolno nevtralni.
- Z učenci in učenkami se pogovorite o tem, kje in na kakšen način se odraža neenakost spolov v šoli, v družini in v lokalnem okolju, ter jih spodbudite k razmisleku, kako bi to neenakost lahko presegli.

08

KDO SO MIGRANTI IN MIGRANTKE?

KAJ ŽELIMO PREVERITI?

- V kakšni meri učenci in učenke poznajo in razumejo razloge za migracije ljudi po svetu?
- Kakšno mnenje imajo učenci in učenke o migrantih in migrantkah?
- Kakšen odnos imajo učenci in učenke do migrantov in migrantk v svoji državi in lokalni skupnosti?

KAJ POTREBUJEMO?

- Komplet kartic s kriteriji za opredelitev, kdo je migrant oz. migrantka (za vsako skupino) – PRILOGA 1
- List s premico (za vsako skupino) – PRILOGA 2
- Kartice z izjavami – PRILOGA 3

POSTOPEK:

- Učence in učenke razvrstite v manjše skupine (po 3–5) in jim razdelite komplet kartic s kriteriji za opredelitev, kdo je migrant oz. migrantka (**PRILOGA 1**) ter list s premico (**PRILOGA 2**). V skupinah naj si nato podrobno preberejo kriterije ter jih ustrezno razvrstijo na listu s premico glede na to, kako pomemben je po mnenju skupine posamezen kriterij pri opredelitvi osebe kot migranta oz. migrantke.
- Zabeležite si porazdelitev kriterijev vsake skupine. Pri tem bodite pozorni tudi na to, kako lahko/težko je skupina dosegla dogovor o razvrstitvi posameznih kriterijev.
- Ko skupine končajo z delom, se postavite na sredino prostora, učenci in učenke pa naj se postavijo v krog okoli vas, pri čemer pa naj bodo obrnjeni navzven. Eno roko naj dajo za hrbet ter s položajem palca pokažejo, ali se z naslednjimi izjavami o migrantih in migrantkah strinjajo ali ne (**PRILOGA 3**). Če se z določeno izjavo strinjajo, naj palec obrnejo navzgor, če se z izjavo ne strinjajo, naj prste stisnejo v pest, če pa so do izjave nevtralni, naj pokažejo plosko dlan.
- Počasi preberite trditve o migrantih in migrantkah. Za vsako izjavo si zabeležite glasove strinjanja, nestrinjanja oz. nevtralnosti, ki jih bodo z rokami pokazali učenci in učenke.
- Ko končate z branjem izjav, naj se učenci in učenke obrnejo v krog, vi pa jim predstavite rezultate glasovanja. Navedejo naj nekaj razlogov in argumentov o glasovanju glede izjav, o katerih so se najbolj oz. najmanj strinjali.

KAKO ANALIZIRAMO REZULTATE?

- Razmislite o dodelitvi kriterijev, ki se nanašajo na izraz »migrant« oz. »migrantka« ter o komentarjih učencev in učenk o tej temi. Ali so v aktivnosti uporabljeni kriteriji, ki bi lahko odražali predsodke o migrantih in migrantkah (npr. manjšinske skupnosti, ki v državi živijo že dolgo, a jih večinsko prebivalstvo vidi kot priseljence)? Ali so določeni kriteriji uporabljeni tako, da se nekateri ljudje ne uvrščajo med migrante in migrantke (npr. migranti in migrantke s podobno kulturo/jezikom/vero, kot prevladuje v državi; bogati migranti in migrantke niso opredeljeni kot migranti)?
- Razmislite o tem, ali učenci in učenke migrante in migrantke dojemajo negativno. Je njihov odnos do migrantov negativen, nevtralen ali pozitiven? Ali učenci in učenke glede migrantov in migrantk uporabljajo negativne posplošitve?

- Vsako izmed prebranih izjav je mogoče opredeliti kot izjavo o priložnosti (izjave v zeleni barvi) ali izjavo o grožnji (izjave v rdeči barvi). Kakšno je razmerje med »zelenimi« in »rdečimi« izjavami glede na glasovanje učencev in učenk?
- Glede na glasovanje in komentarje učencev in učenk presodite, kako je njihova definicija migrantov in migrantk povezana z odnosom, ki ga imajo do ljudi z migrantsko izkušnjo.

KAKO IZMERIMO SPREMEMBE?

- Po določenem času (npr. na sredini ali ob zaključku šolskega leta, po izvedeni kampanji za ozaveščanje ipd.) aktivnost ponovite v enaki obliki ali pa dodajte kriterije in izjave, ki bi bili lahko pomembni v vašem lokalnem kontekstu.
- Z učenci in učenkami poiščite bolj jasno definicijo izraza »migrant«. V kolikšni meri učenci in učenke razumejo, da se pogledi in mnenja o ljudeh, ki jih imenujemo »migranti in migrantke« s časom in krajem spreminjajo? Predstavite jim nekaj primerov (npr. slovenski izseljenci in izseljenke v Argentini = slovenski migranti in migrantke; posamezniki in posameznice iz naše države, ki se v tuje države selijo zaradi boljših zaposlitev = ekonomski migranti in migrantke ipd.).
- Presodite, ali so učenci in učenke po izvedeni aktivnosti bolj pripravljeni, da se zoperstavijo negativnim posplošitvam in predsodkom v povezavi z migracijami.

DODATNI PREDLOGI:

- S pomočjo videoposnetkov, novic in drugih virov učencem in učenkam predstavite zgodovino migracij po svetu in v Sloveniji.
- S pomočjo videoposnetkov, novic in drugih virov učencem in učenkam predstavite različne življenjske zgodbe ljudi, ki so se priselili v Slovenijo.
- Učencem in učenkam predstavite pojme migrant oz. migrantka, prosilec oz. prosilka za azil, begunec oz. begunka ter razlike med njimi.
- Povabite migranta ali migrantko, ki bo pripravljen svojo življenjsko zgodbo deliti z učenci in učenkami.
- Učencem in učenkam predstavite nekaj primerov objektivnega in lažnega medijskega poročanja o migrantih in migrantkah ter jim razložite, kako lahko prepoznajo lažne novice.

PRILOGA 1: Komplet kartic s kriteriji za opredelitev, kdo je migrant oz. migrantka

Migranti in migrantke so rojeni v tuji državi.	Migranti in migrantke imajo potni list tuje države.	Migranti in migrantke ostanejo v naši državi dve leti.
Migranti in migrantke imajo starše, ki so bili rojeni v tuji državi.	Migranti in migrantke ne govorijo uradnega jezika naše države.	Migranti in migrantke se naselijo v naši državi za nedoločen čas.
Migranti in migrantke imajo stare starše, ki so bili rojeni v tuji državi.	Migranti in migrantke pripadajo drugi veri kot večina ljudi v naši državi.	Migranti in migrantke ostanejo v naši državi dva tedna.
Migranti in migrantke imajo neevropske korenine oz. so drugačne barve polti kot večina ljudi v naši državi.	Migranti in migrantke imajo drugačno kulturo kot večina ljudi v naši državi.	Migranti in migrantke so revni.

PRILOGA 3: Kartice z izjavami

<p>Migranti in migrantke povečujejo stopnjo kriminala v naši državi.</p>	<p>Migranti in migrantke opravljajo dela, ki jih lokalni prebivalci in prebivalke ne želijo opravljati.</p>	<p>Migranti in migrantke se ne prilagajajo načinu življenja v naši državi.</p>
<p>Migranti in migrantke v državo prinašajo raznolika in dragocena znanja.</p>	<p>Migranti in migrantke prevzemajo delovna mesta državljanom in državljanke naše države.</p>	<p>Migranti in migrantke govorijo veliko tujih jezikov.</p>
<p>Naša država je že preveč naseljena, da bi sprejela nove migrante in migrantke.</p>	<p>Migranti in migrantke plačujejo več davkov v naši državi, kot imajo koristi.</p>	<p>Migranti in migrantke izkoriščajo sistem socialne podpore v naši državi.</p>
<p>Migranti in migrantke prispevajo h kulturni raznolikosti naše države.</p>	<p>Migranti in migrantke izkoriščajo zdravstveni sistem v naši državi.</p>	<p>Migranti in migrantke pomagajo ustvarjati nova delovna mesta.</p>
<p>Migranti in migrantke prinašajo nove perspektive in nove poglede.</p>	<p>Nekoč bi rad živel oz. živela v drugem kraju ali v drugi državi.</p>	<p>Poznam migranta oz. migrantko, ki živi v naši državi.</p>

Publikacija je nastala v okviru projekta *Globalni izzivi – Globalni predmeti* (Global Issues – Global Subjects), ki ga sofinancirata Evropska unija in Ministrstvo za zunanje zadeve RS. Vsebina publikacije je izključno odgovornost avtorjev in v nobenem primeru ne predstavlja stališč Evropske unije ter drugih financerjev.

Elektronske različice publikacije ter drugih gradiv, nastalih v okviru projekta *Globalni izzivi – Globalni predmeti*, so na voljo na spletni strani <https://humanitas.si/baza-gradiv>.

Društvo Humanitas – Center za globalno učenje in sodelovanje je nevladna, neprofitna in neodvisna organizacija, ki od leta 2000 deluje na področju globalnega učenja in programa podpore otrokom in lokalnim skupnostim. Z izobraževanjem in informiranjem o globalnih izzivih poskušamo ozaveščati o globalni soodvisnosti ter o vlogi, ki jo kot posamezniki in posameznice igramo v svetu. S spodbujanjem strpnosti, odgovornosti, pravičnosti in spoštovanja človekovih pravic želimo ljudi, še posebej pa mlade, spodbuditi k aktivnemu vključevanju v družbo ter do družbe in okolja odgovornemu načinu življenja.

Društvo Humanitas je vodilna organizacija na področju globalnega učenja v Sloveniji. Izvajamo delavnice za učence in učenke, dijake in dijakinje, študente in študentke ter krajša in daljša usposabljanja za učitelje in učiteljice ter ostale multiplikatorje. Razvijamo izobraževalna

in didaktična gradiva ter prirejamo javne dogodke, namenjene osveščanju o različnih temah globalnega učenja. Pri svojem delu uporabljamo raznolike metode ter sodelujemo s številnimi strokovnjaki in strokovnjakinjami ter organizacijami iz Slovenije in tujine. V okviru specializirane knjižnice Hiša svetov, ki deluje pod okriljem Knjižnice Otona Župančiča v Ljubljani, nudimo raznolika gradiva s področij globalnega učenja, človekovih pravic, medkulturnosti, globalizacije, razvojnih študij, študij konfliktov in miru, okolja, prehrane in vode ter aktivnega državljanstva. Leta 2018 smo ustanovili Klub učiteljic in učiteljev globalnega učenja, ki je edinstven primer povezovanja nevladnega sektorja s sektorjem formalnega izobraževanja v Sloveniji.

Več informacij o delovanju Društva Humanitas je na voljo na spletni strani www.humanitas.si.